

**mr Dragić Rabrenović,<sup>1</sup>** doktorand  
Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje, Crna Gora

## Radio kao sredstvo političke propagande u Prvom svjetskom ratu<sup>2</sup>

**Apstrakt:** S obzirom da se u stogodišnjici početka Prvog svjetskog rata u naučnim i stručnim krugovima veoma mnogo pažnje pridaje ovoj temi smatramo da je značajno analizirati i ulogu medija u tom periodu. Sredstva komunikacije koja su tada bila dostupna široj publici bile su novine, plakati i leci, ali i gramofonske ploče i filmovi. Međutim, novo tehničko sredstvo koje se nametnulo kao komunikaciono bio je radio. Iako je poznato da je radio kao masovni medij nastao dvadesetih godina prošlog vijeka, malo je poznato da su radio-telegrafske stanice i radio talasi imali izuzetno značajnu informativnu, ali i propagandnu ulogu u toku Prvog svjetskog rata.

U ovom radu, koji je nastao na osnovu magistarske teze, nastojaćemo da metodom analize sadržaja dostupne literature, istorijskom i komparativnom metodom istražimo i predstavimo kako je radio kao najmlađi elektronski medij počeo da se koristi u propagandne svrhe od nastanka. Zapravo, sama propagandna djelatnost i način vođenja rata su promijenjeni upotrebom radio talasa za potrebe rasprostiranja informacija. Koliko je Prvi svjetski rat uticao na razvoj radija kao medija, sigurno je i radio uticao na razvoj i domete propagande. U ovom periodu vlade su organizovano pristupile propagandnim aktivnostima i osim za potrebe međusobne komunikacije iskoristile novo sredstvo za širenje ciljeva i ideja zbog kojih su se i uključile u rat. U ovom radu ćemo opisati kako su Sjedinjene Američke Države i Velika Britanija sa jedne strane i Njemačka sa druge koristile mogućnosti novih tehnologija. Koliko su ulagale u propagandu i razvoj sredstava i kako su koristile potencijale radio-telegrafije u sukobu svjetskih razmjera.

**Ključne riječi:** *radio, radio-telegrafija, propaganda, Prvi svjetski rat*

---

<sup>1</sup> Direktor Lokalnog javnog emitera Radija Bijelo Polje i predsjednik Upravnog odbora Unije lokalnih javnih emitera Crne Gore. E-mail: rbpdesk@gmail.com

<sup>2</sup> Rad se zasniva na magistarskoj tezi “Radio kao sredstvo političke propagande” odbranjenoj na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, 2011. godine.